

## POSTANOWIENIE

Dnia 26 listopada 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dawid Miąsik

w sprawie z powództwa T. J.  
przeciwko E. S.A. z siedzibą w K.  
o zapłatę,  
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 26  
listopada 2024 r.,  
na skutek skargi kasacyjnej powoda od wyroku Sądu Apelacyjnego w Poznaniu  
z dnia 22 listopada 2023 r., sygn. akt III APa 7/22,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. odstępuje od obciążenia powoda kosztami zastępstwa  
procesowego pozwanego w postępowaniu kasacyjnym.**

## UZASADNIENIE

Wyrokiem częściowym z 20 maja 2022 r., VIII P 3/18 Sąd Okręgowy w Poznaniu zasądził od E. S.A. w K. na rzecz T. J. (powoda) kwotę 120.000 zł tytułem premii za 2016 r., wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 27 grudnia 2017 r. do dnia zapłaty (pkt 1) i wyrokowi w punkcie (1) nadał rygor natychmiastowej wykonalności do kwoty 10.000 zł (pkt 2).

Sąd Apelacyjny w Poznaniu wyrokiem z 22 listopada 2023 r., III APa 7/22 zmienił zaskarżony apelacją strony pozwanej powyższy wyrok Sądu Okręgowego i oddalił powództwo.

Sąd Apelacyjny wyjaśnił, że kwestią sporną w niniejszej sprawie na obecnym etapie postępowania była ocena czy powodowi przysługuje dochodzona pozwem kwota 120.000 zł tytułem premii za 2016 r., które to roszczenie zaskarżonym wyrokiem częściowym Sąd Okręgowy uwzględnił w całości.

Sąd Apelacyjny za zasadny uznał zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. przez błędną ocenę materiału dowodowego, a w konsekwencji poczynienie nieprawidłowych ustaleń faktycznych odnośnie do tego, że powód spełnił przesłanki do nabycia prawa do premii, w tym zrealizował wymagany cash margin za 2016 r., podczas gdy ze zgromadzonych w sprawie dowodów wynika okoliczność przeciwna, tj. że powód nie osiągnął tego wyniku, a jedyny dowód, w oparciu o który Sąd Okręgowy poczynił takie ustalenia, tj. zeznania M. O., był oparty o niepełne dane. Zdaniem Sądu drugiej instancji poczynienie przez Sąd Okręgowy wybiórczej oceny dowodów, skutkowało nieprawidłowym przyjęciem, że powód spełnił wszystkie przesłanki do nabycia premii, w tym wypracował on cel wyznaczony na rok 2016 (cel pierwotny + 50 mln zł), od którego uzależnione było prawo do premii.

Sąd Apelacyjny wyjaśnił, że podstawą ustaleń Sądu pierwszej instancji było przyjęcie, że przysługujące powodowi świadczenie jest premią roczną - indywidualną, mającą swoisty odrębny charakter od premii rocznej przewidzianej w regulaminie, wynikającą z indywidualnej decyzji prezesa zarządu pozwanej - L. A. i uzgodnienia z powodem. W ocenie Sądu Okręgowego przesłanki nabycia świadczenia zostały ustalone w ten sposób, że na początku 2016 r. strony uzgodniły, że cel roczny powoda na rok 2016 w zakresie cash margin zostanie podniesiony o 50 mln zł w stosunku do celu pierwotnie zakładanego, a za zrealizowanie tego celu powód otrzyma premię roczną w wysokości dwunastomiesięcznego wynagrodzenia (rocznej pensji). Nadto premia miała charakter premii o charakterze roszczeniowym, przewidzianej w indywidualnych warunkach zatrudnienia. Zdaniem Sądu Okręgowego ziściły się przesłanki do nabycia prawa do świadczenia, gdyż powód (podwyższony) cel roczny zrealizował, mając na uwadze jako punkt odniesienia dla oceny tego faktu - ocenę roczną z dnia 9 marca 2017 r. przeprowadzoną przez M. O. (oceniającą). Oceniająca przyznała powodowi ocenę ogólną 4,70 (w skali do 5,00), w tym za realizację celów budżetowych ocenę 5,00. Według oceniającej, powód zrealizował cele biznesowe i

ilościowe CM („cash margin”): wartość oczekiwana: 5,4 mld\* 9,8%, wartość osiągnięta: 10,0%.

Sąd Apelacyjny nie podzielił zarzutu pozwanej odnośnie do naruszenia art. 193 § 1-21 k.p.c. oraz art. 321 k.p.c. dotyczącego zmiany powództwa i zgłoszenia nowego roszczenia zamiast dotychczasowego. Sąd Apelacyjny stwierdził, że podstawa faktyczna powództwa nie uległa zmianie w toku procesu, zaś powód jedynie doprecyzował swoje żądanie, akcentując jako podstawę roszczenia indywidualne uzgodnienia z L. A. , przy czym zaznaczył, że na decyzję L. A. w tej kwestii powód powoływał się już z pozwie, zwracając uwagę na podwyższenie przez L. A. świadczenia do 12-krotności miesięcznego wynagrodzenia powoda, w zamian za realizację określonych poziomów cash margin.

Sąd Apelacyjny stwierdził, że stanowisko powoda w przedmiocie podstawy roszczenia zostało sprecyzowane pod koniec procesu, kiedy w odpowiedzi na pytanie jak argumentuje swoje roszczenie, jakie przedstawia twierdzenia odnośnie do charakteru dochodzonej premii, stwierdził, że była to premia roczna indywidualna mająca swoisty odrębny charakter od premii rocznej przewidzianej w regulaminie wynikająca z indywidualnej decyzji L. A. i uzgodnienia z powodem. Z kolei w pozwie powód domagał się zapłaty kwoty 120.000 zł tytułem nagrody za realizację określonego przez pozwaną poziomu cash margin za 2016 r. W ocenie Sądu Apelacyjnego świadczenie dochodzone przez powoda miało charakter premii, zaś jej podstawą był obowiązujący u pozwanej system premiowania, wynikający z regulaminu wynagradzania, a także dokumentu zatytułowanego „Zasady premii rocznej w Grupie E.”, które to zasady dodatkowo za 2016 r. zostały indywidualnie zmodyfikowane przez prezesa zarządu L. A. w odniesieniu do powoda, tj. podniesiono powodowi cel o 50.000.000 zł w 2016 r. i w przypadku jego osiągnięcia miał otrzymać premię w wysokości dwunastokrotności miesięcznego wynagrodzenia zasadniczego (w miejsce dotychczasowej wysokości premii rocznej w wysokości sześciokrotności wynagrodzenia pracownika na stanowisku dyrektora operacyjnego/marketingu). Obowiązujący u pozwanej regulamin wynagradzania a także „Zasady premii rocznej w Grupie E.” przewidywały weryfikowalne kryteria nabycia przez pracowników prawa do premii, które dodatkowo zostały

zmodyfikowane przez prezesa zarządu wobec powoda, tj. podniesiono mu cel o 50.000.000 zł w 2016 r. przy jednoczesnym dwukrotnym zwiększeniu premii, tj. do dwunastokrotności miesięcznego wynagrodzenia zasadniczego (w miejsce dotychczasowej wysokości premii rocznej w wysokości sześciokrotności wynagrodzenia pracownika na stanowisku dyrektora operacyjnego/marketingu).

Sąd Apelacyjny poczynił ustalenia odmienne aniżeli Sąd pierwszej instancji, na podstawie zeznań świadków Ł. G., R. W., a także odmiennie oceniając zeznania M. O. i L. A.. Sąd Apelacyjny uznał, że ze zgromadzonych dowodów wynikało, iż powód nie zrealizował podwyższonego cash margin za 2016 r. (podwyższenie wynosiło 50.000.000 zł w stosunku do celu pierwotnie zakładanego). Tym samym warunek podstawowy przyznania mu premii nie został spełniony.

Skargę kasacyjną od powyższego wyroku Sądu Apelacyjnego złożył powód, wnosząc o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania oraz zwolnienie powoda od kosztów sądowych w części przez zwolnienie od obowiązku zapłaty wpisu od skargi kasacyjnej ponad kwotę 1.500 zł. Skarga kasacyjna została oparta na podstawie naruszenia przepisów postępowania mającego istotny wpływ na wynik sprawy w oparciu o art. 398<sup>3</sup> § 1 pkt 2 k.p.c., a mianowicie: naruszenie art. 321 § 1 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. przez orzeczenie co do roszczenia, które nie było objęte żądaniem pozwu, co miało istotny wpływ na wynik sprawy, bo powód nie uzyskał żądanej ochrony prawnej, utracił równocześnie możliwość dochodzenia rzeczywiście żądanego roszczenia, a w sprawie wydano orzeczenie niezgodne z prawem; art. 387 § 2<sup>1</sup> pkt 1 k.p.c. przez niewskazanie przez Sąd Apelacyjny podstawy faktycznej rozstrzygnięcia, co miało istotny wpływ na wynik sprawy, bo doprowadziło do nieprawidłowej oceny roszczenia, zmiany wyroku, oddalenia powództwa i ostatecznie uniemożliwienia kontroli kasacyjnej wydanego orzeczenia.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powód uzasadnił tym, że skarga ta jest oczywiście uzasadniona ponieważ doszło do naruszenia przepisów prawa procesowego skutkujących wydaniem orzeczenia oczywiście nieprawidłowego. W pierwszej kolejności powód wskazał, że Sąd Apelacyjny - rozstrzygając sprawę - orzekł o roszczeniu, którego powód nie poddał pod osąd,

wywołując tym daleko idący skutek w postaci niezgodności wydanego orzeczenia z prawem. Sąd Apelacyjny w Poznaniu w miejsce roszczenia powoda o zapłatę premii rocznej, ustalonej indywidualnie, niezależnej od wymogów regulaminowych orzekł o roszczeniu o zapłatę premii regulaminowej, które nie stanowiło przedmiotu żądania powoda. Orzekając zaś o roszczeniu niepoddanym pod osąd, konsekwentnie nie orzekł o żądaniu zgłoszonym przez powoda tj. o żądaniu zapłaty premii rocznej, ustalonej indywidualnie, niezależnej od wymogów regulaminowych. Sąd Apelacyjny orzekając o roszczeniu nieobjętym żądaniem powoda nie wyjaśnił podstaw swojej decyzji. Natomiast w wyniku takiego orzeczenia powód nie uzyskał żądanej ochrony prawnej, utracił równocześnie możliwość dochodzenia rzeczywiście żadanego roszczenia, a w obrocie prawnym pojawiło się orzeczenie niezgodne z prawem. W ocenie powoda doszło do rażącego, kwalifikowanego naruszenia art. 321 § 1 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. Powód podniósł ponadto, że Sąd Apelacyjny w Poznaniu nie wskazał przyjętej przez siebie podstawy faktycznej wydanego rozstrzygnięcia, osadzając je w próżni i uniemożliwiając tym samym merytoryczną kontrolę orzeczenia. Sąd Apelacyjny w Poznaniu wprawdzie bardzo szeroko przedstawił ustalenia stanu faktycznego dokonane przez Sąd pierwszej instancji, niemniej, własnych ustaleń nie poczynił. Nie uczynił tego ani przez przyjęcie ustaleń sądu pierwszej instancji, ani też przez przedstawienie ustalonych faktów, które uznał za udowodnione, dowodów, na których się oparł i przyczyn, dla których innym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej. Powyższe stanowi kwalifikowane naruszenie normy prawnej wynikającej z treści art. 387 § 2<sup>1</sup> pkt 1 k.p.c., a jako takie stanowi podstawę oczywistej zasadności skargi kasacyjnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Zgodnie z art. 398<sup>9</sup> § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub

wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Skarga jest oczywiście uzasadniona, jeżeli zaskarżone tą skargą orzeczenie zapadło wskutek oczywistego naruszenia prawa, zaś oczywiste naruszenie prawa powinno być rozumiane jako widoczna, bez potrzeby dokonywania pogłębionej analizy jurydycznej, sprzeczność wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem albo powszechnie przyjętymi regułami interpretacji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 26 lutego 2001 r., I PKN 15/01, OSNAPiUS 2002 nr 20, poz. 494 oraz z 17 października 2001 r., I PKN 157/01, OSNP 2003 nr 18, poz. 437). Oczywiste naruszenie prawa jest możliwe do przyjęcia tylko wówczas, gdy jest ono z góry widoczne dla każdego prawnika, bez potrzeby głębszej analizy prawniczej, gdy jest zupełnie pewne i nie może ulegać żadnej wątpliwości, gdy podniesione zarzuty naruszenia wskazanych przepisów są zasadne *prima facie*, bez dokonywania głębszej analizy tekstu tych przepisów i bez doszukiwania się ich znaczenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538), gdy orzeczenie jest niewątpliwie sprzeczne z zasadniczymi i niepodlegającymi różnej wykładni przepisami prawa (por. orzeczenie Sądu Najwyższego z 30 stycznia 1963 r., II CZ 3/63, OSPiKA 1963 nr 11, poz. 286).

Zdaniem Sądu Najwyższego, wbrew twierdzeniom powoda, zaskarżonemu wyrokowi nie sposób postawić zarzutów oczywistego, tj. kwalifikowanego naruszenia podstaw skargi kasacyjnej, które byłyby widoczne od razu bez wnikania w szczegóły sprawy i bez potrzeby szczegółowej analizy prawnej lub prawniczej i wskazywałyby na oczywistą zasadność wniesionej skargi kasacyjnej.

Wывód prawny wskazujący, w czym wyraża się ta „oczywistość” powinien znaleźć się w uzasadnieniu wniosku (postanowienie Sądu Najwyższego z 24 kwietnia 2018 r., III UK 127/17, LEX nr 2496323). O tym, że skarga jest oczywiście uzasadniona, nie może decydować argumentacja zawarta w uzasadnieniu jej podstaw (postanowienie Sądu Najwyższego z 11 kwietnia 2018 r., II UK 277/17, LEX nr 2490632). W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie został wykorzystany dorobek orzecznictwa i doktryny w zakresie warunków prawnych, jakie muszą zostać spełnione, aby można stwierdzić spełnienie przesłanek określonych w art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 4 k.p.c. Przepisu tego nie

wystarczy tylko powołać, lecz trzeba mieć na uwadze, że dąży się do wzruszenia prawomocnego orzeczenia sądowego przez zastosowanie nadzwyczajnego środka zaskarżenia.

Powód podniósł, że w miejsce roszczenia powoda o zapłatę premii rocznej, ustalonej indywidualnie, niezależnej od wymogów regulaminowych Sąd Apelacyjny orzekł o roszczeniu o zapłatę premii regulaminowej, które nie stanowiło przedmiotu żądania powoda. W tym kontekście zauważyć należy, że związanie sądu przy wyrokowaniu żądaniem jest wyrazem obowiązywania zasady dyspozycyjności i oznacza niedopuszczalność orzekania co do przedmiotu, który nie był nim objęty ani też ponad żądanie (art. 321 k.p.c.). W uzasadnieniu wyroku z 28 marca 2014 r., III CSK 156/13 (LEX nr 1489247) (por. również w postanowienie Sądu Najwyższego z 25 lutego 2020 r., II PK 231/18, LEX nr 2785127), Sąd Najwyższy wyjaśnił, że ustawodawca nie wymaga, aby powód określał podstawę prawną dochodzonego żądania, gdyż jego kwalifikacja prawna jest obowiązkiem sądu. Oznacza to, że nawet wskazanie jej przez powoda nie jest wiążące dla sądu, który w ramach dokonywanej subsumcji jest zobowiązany do oceny roszczenia w aspekcie wszystkich przepisów prawnych, które powinny być zastosowane jako mające oparcie w ustalonych faktach (por. orzeczenia Sądu Najwyższego z 13 czerwca 1947 r., C III 137/47, OSNC 1948 Nr 1, poz. 20, z 2 maja 1957 r., II CR 305/57, OSNC 1958 Nr 3, poz. 72, wyrok z 15 września 2004 r., III CK 352/03, LEX nr 589984). Jednolite jest stanowisko Sądu Najwyższego, akceptowane w doktrynie, że przyjęcie przez sąd innej podstawy prawnej niż wskazana przez powoda nie stanowi wyjścia poza granice żądania, określone w art. 321 k.p.c., gdyż w sposób niekwestionowany działa w procesie cywilnym zasada *da mihi factum, dabo tibi ius*. Wystąpienie powinności sądu oparcia rozstrzygnięcia na innej podstawie prawnej niż wskazana przez powoda może wynikać z okoliczności konkretnej sprawy (wyrok Sądu Najwyższego z 24 maja 2007 r., V CSK 25/07, OSNC-ZD 2008/2/32).

Z ustalonych przez Sąd Apelacyjny okoliczności sprawy wynikało, że świadczenie dochodzone przez powoda miało charakter premii, zaś jej podstawą był obowiązujący u pozwanej system premiowania, wynikający z regulaminu wynagradzania, a także dokumentu zatytułowanego „Zasady premii rocznej w Grupie E.”, które to zasady dodatkowo za 2016 r. zostały indywidualnie

zmodyfikowane przez prezesa zarządu L. A. w odniesieniu do powoda, tj. podniesiono powodowi cel o 50.000.000 zł w 2016 r. i w przypadku jego osiągnięcia miał otrzymać premię w wysokości dwunastokrotności miesięcznego wynagrodzenia zasadniczego (w miejsce dotychczasowej wysokości premii rocznej w wysokości sześciokrotności wynagrodzenia pracownika na stanowisku dyrektora operacyjnego/marketingu). Sąd Apelacyjny ustalił, że podstawowy warunek przyznania powodowi premii nie został spełniony ponieważ nie uzyskał wymaganego za 2016 r. celu, tj. nie wypracował wymaganej cash margin (podwyższonej o 50.000.000 zł w stosunku do celu pierwotnie zakładanego).

Odnosząc się natomiast do argumentacji powoda dotyczącej naruszenia art. art. 321 § 1 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c., należy przypomnieć, że Sąd Najwyższy wyjaśnił w wyroku z 16 stycznia 2019 r., I PK 215/17 (OSNP 2019 nr 8, poz. 98), że na sądzie odwoławczym ciąży obowiązek wskazania w uzasadnieniu wyroku podstawy faktycznej rozstrzygnięcia, a więc ustalenia faktów, które sąd uznał za udowodnione, dowodów, na których się oparł, i przyczyn dla których innym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej, oraz wyjaśnienia podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów prawa (art. 328 § 2 w związku z art. 391 § 1 k.p.c.). Sąd drugiej instancji nie ma natomiast obowiązku szczegółowego odnoszenia się do każdego z wielu apelacyjnych zarzutów dotyczących zakwestionowania kolejnych poszczególnych ustaleń faktycznych oraz oceny kolejnych elementów lub aspektów zeznań przesłuchanych świadków lub stron, jeżeli podziela w ogólności ocenę dowodów dokonaną przez sąd pierwszej instancji oraz akceptuje w całości ustalony przez ten sąd stan faktycznych. Z ustanowionego w art. 378 § 1 k.p.c. obowiązku rozpoznania sprawy w granicach apelacji nie wynika konieczność osobnego omówienia przez sąd w uzasadnieniu wyroku każdego argumentu apelacji. Za wystarczające należy uznać odniesienie się do sformułowanych w apelacji zarzutów i wniosków w sposób wskazujący na to, że zostały one przez sąd drugiej instancji w całości rozważone przed wydaniem orzeczenia (por. wyrok Sądu Najwyższego z 22 sierpnia 2018 r., III UK 119/17, LEX nr 2542602; postanowienie Sądu Najwyższego z 14 marca 2018 r., II PK 120/17, LEX nr 2488061, postanowienie z 14 listopada 2023 r., I PSK 165/22, LEX nr 3624384).

Powód w skardze kasacyjnej podniósł, że Sąd Apelacyjny nie wskazał podstawy faktycznej rozstrzygnięcia. Jak jednak wynika z treści uzasadnienia zaskarżonego wyroku, Sąd Apelacyjny wyjaśnił, że poczynił odmienne od Sądu pierwszej instancji ustalenia faktyczne co do spełnienia przez powoda prawa do nabycia premii, w tym zrealizowania wymaganego cash margin za 2016 r. na podstawie zeznań świadków (Ł. G., R. W., odmienne oceniając zeznania M. O. i L. A.). Sąd Apelacyjny szczegółowo również odniósł się do tych zeznań (s. 15 i v.).

Sposób motywowania powołanej przesłanki przedsądu sprowadza się zatem głównie do polemiki z poczynionymi przez Sąd ustaleniami faktycznymi. Tymczasem w myśl art. 398<sup>3</sup> § 3 k.p.c. oraz art. 398<sup>13</sup> § 2 k.p.c., podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalania faktów lub oceny dowodów, a Sąd Najwyższy związany jest ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia.

Na koniec należy stwierdzić, że nie dochodzi do wyczerpania dyspozycji z art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 4 k.p.c., gdy strona kwestionuje tylko naruszenie przepisu postępowania. Skarga kasacyjna może okazać się oczywiście uzasadniona, jeśli uchybienie proceduralne rzutuje na niewłaściwe zastosowanie przepisu prawa materialnego. Nie bez powodu art. 398<sup>3</sup> § 1 pkt 2 k.p.c. mówi o „wyniku sprawy”. W postępowaniu cywilnym wynik sprawy kształtowany jest przez daną normę materialnoprawną. Oznacza to, że w każdym przypadku strona celem wykazania „oczywistości” naruszenia przepisu postępowania zobowiązana jest również do zaskarżenia przepisu prawa materialnego, którego uchybienie nastąpiło na skutek obrazy reguł procedury. Sąd Najwyższy związany jest podstawami skargi (art. 398<sup>13</sup> § 1 k.p.c.), w rezultacie, nie może przyjmować do rozpoznania skarg, które w postępowaniu rozpoznawczym z góry skazane będą na niepowodzenie (por. m. in. postanowienie Sądu Najwyższego z 31 stycznia 2019 r., I PK 24/18, LEX nr 2615491).

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji, odstępując od obciążenia powoda kosztami zastępstwa procesowego pozwanego w postępowaniu kasacyjnym.

